

PROGRAM FORESTIER NATIONAL 2005

- INTRODUCERE
- 1. SITUAȚIA ACTUALĂ A PĂDURILOR ȘI A ORGANIZĂRII SECTORULUI FORESTIER
- 2. GESTIONARE DURABILĂ A PĂDURILOR
- 3. CONSERVAREA ȘI DEZVOLTAREA RESURSELOR FORESTIERE ÎN VEDEREA AMELIORĂRII CONDIȚIILOR DE MEDIU ȘI DE VIAȚĂ
- 4. POLIFUNCȚIONALITATEA ECOSISTEMELOR FORESTIERE; MENȚINEREA ȘI AMELIORAREA STĂRII DE SĂNĂTATE ȘI A STABILITĂȚII ACESTORA
- 5. CONSERVAREA SI AMELIORAREA DIVERSITĂȚII BIOLOGICE A ECOSISTEMELOR FORESTIERE
- 6. INTENSIFICAREA FUNCȚIILOR DE PRODUCȚIE ALE PĂDURILOR
- 7. MENȚINEREA ȘI AMELIORAREA FUNCȚIILOR DE PROTECȚIE ALE PĂDURILOR
- 8. FUNCȚIILE SOCIALE ALE ECOSISTEMELOR FORESTIERE ȘI ALTE ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ALE GESTIONĂRII PĂDURILOR
- 9. CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ DIN SILVICULTURĂ ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE PROFIL, PÂRGHII IMPORTANTE ALE PROMOVĂRII DURABILITĂȚII ÎN GESTIONAREA PĂDURILOR
- 10. URMĂRIREA APLICĂRII PROGRAMULUI FORESTIER NAȚIONAL
- 11. PARTICIPANȚII LA ELABORAREA PROGRAMULUI FORESTIER NAȚIONAL
- ANEXA 1

INTRODUCERE

După Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare de la Rio de Janeiro (1992), la nivel internațional s-a acordat o atenție deosebită programelor forestiere naționale (PFN), considerate un instrument eficient pentru rezolvarea problemelor forestiere importante atât din țările în curs de dezvoltare, cât și din țările dezvoltate din întreaga lume. Multe dintre documentele ulterioare ale Comisiei Interguvernamentale pentru Păduri (IPF) și ale Forumului Interguvernamental pentru Păduri (IFF) se referă la elaborarea și implementarea programelor forestiere naționale.

Pe plan european, s-a recunoscut că PFN pot contribui la rezolvarea unor probleme forestiere dificile și la armonizarea unor interese divergente din domeniul forestier, în spiritul conceptului nou de gestionare durabilă a pădurilor. Problema elaborării programelor forestiere a fost abordată la Conferințele Ministeriale pentru Protecția Pădurilor în Europa de la Helsinki (1993), Lisabona (1998) și Viena (2003), subliniindu-se, în special la aceasta din urmă, rolul și importanța lor în întărirea sinergiilor pentru gestionarea durabilă a pădurilor.

România, ca țară semnatară a documentelor respective, a inițiat încă din 1994, inclusiv cu sprijin din partea Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), adaptarea politicilor și strategiilor sale forestiere la exigențele unei asemenea gestionări, precum și la condițiile social-economice create după anul 1990. Pe această linie, un obiectiv de bază îl constituie armonizarea cerințelor de ordin economic cu imperatiile privind sporirea continuă a rolului pădurilor în ameliorarea condițiilor de mediu și de viață.

Acest obiectiv, precum și obiectivele strategice incluse în ultima versiune, din 2005, a strategiei dezvoltării sectorului forestier, au stat la baza elaborării Programului Forestier Național. Vizând asigurarea gestionării durabile a pădurilor țării, Programul cuprinde prevederi referitoare la: politici, instituții și instrumente necesare; conservarea și dezvoltarea resurselor forestiere; polifuncționalitatea ecosistemelor forestiere, stabilitatea și starea de sănătate a acestora; conservarea și ameliorarea diversității biologice; menținerea și intensificarea funcțiilor de producție, de protecție și sociale ale ecosistemelor forestiere; aportul cercetării științifice și învățământului de profil la dezvoltarea și implementarea conceptului de gestionare durabilă a pădurilor.

La structurarea Programului Forestier Național s-a avut în vedere ca urmărirea modului în care se realizează prevederile lui să se poată face în raport cu sistemul pan-european de criterii și indicatori de gestionare durabilă a pădurilor, sistem care a fost adaptat corespunzător la condițiile României, potrivit recomandărilor Conferinței Ministeriale pentru Protecția Pădurilor în Europa de la Viena.

Programul s-a realizat cu participarea largă a reprezentanților unui mare număr de instituții, asociații patronale și profesionale, organizații non-guvernamentale etc. implicate sau interesate, direct sau indirect, în problema gestionării durabile a pădurilor din țara noastră.

1. SITUAȚIA ACTUALĂ A PĂDURILOR ȘI A ORGANIZĂRII SECTORULUI FORESTIER

1.1. Fondul/patrimoniul forestier al României are o suprafață de 6.382 mii hectare, din care 6.223 mii ha acoperite cu păduri propriu-zise, iar restul de 159 mii ha reprezintă terenuri destinate culturii, producției și gestionării silvice. Pădurile ocupă 26,7% din teritoriul țării, cu o distribuție foarte neuniformă în cuprinsul acestuia. Aproximativ 53% din păduri sunt localizate în regiunea arcului carpatic, 27 % în dealurile pre-carpătice și 10% la câmpie.

1.2. În afara pădurilor cuprinse în fondul forestier, există o suprafață de circa 350 mii ha de alte terenuri cu vegetație forestieră. Acestea, îndeplinind un rol protector remarcabil, nu sunt totuși considerate păduri. Ele aparțin diverselor comune, asociații și proprietarilor particulari și sunt supuse unor reglementări silvice sumare.

1.3. Urmare a naționalizării din anul 1948, până în 1990 toate pădurile au constituit proprietate de stat. Procesul de reconstituire a drepturilor de proprietate asupra terenurilor forestiere a început în anul 1991 și este în curs de desfășurare. În prezent, 67% din fondul forestier se află în proprietatea statului, 13% în proprietatea publică a unităților teritorial-administrative, 1% sunt păduri proprietate privată a unităților de cult și de învățământ, 8% păduri proprietate privată a persoanelor juridice și 11% păduri proprietate privată a persoanelor fizice. Se estimează că, până la încheierea acțiunii de retrocedare a terenurilor forestiere, aceste proporții să se schimbe substanțial (circa 40% păduri proprietate de stat și 60% păduri proprietate privată).

1.4. În raport cu funcțiile ecologice, sociale și economice pe care trebuie să le îndeplinească, pădurile țării sunt împărțite în două grupe funcționale: grupa I – păduri cu funcții speciale de protecție (3.339 mii hectare, respective 53% din total) și grupa a II-a – păduri cu funcții de producție și de protecție (3028 mii hectare, respectiv 47% din total). Cu toate că pădurile îndeplinesc funcții multiple, indiferent de grupa funcțională din care fac parte, pădurile din grupa I sunt divizate în cinci subgrupe în raport cu funcția lor prioritară: protecția solului; protecția apelor; protecția împotriva factorilor climatici și industriali dăunători; recreere; interes științific și ocrotirea genofondului și ecofondului forestier. Grupa a II-a funcțională cuprinde două subgrupe: păduri destinate prioritar pentru producția de lemn și păduri destinate prioritar pentru producția cinegetică. În cadrul fiecărei subgrupe se disting diverse categorii funcționale (în număr de peste 55) care sunt luate în considerare la diferențierea modului de gospodărire a pădurilor.

1.5. Principalele formații forestiere sunt: molidișurile, brădetele, amestecurile de fag cu rășinoase, făgetele, goruneto-făgete și șleauri de deal cu gorun; gorunete și stejărete (inclusive de stejar brumăriu și stejar pufos), șleauri cu stejar (de luncă, de câmpie și de deal), cerete, gârnițete și amestecuri de cer și gârniță; salcâmete, aninișuri, zăvoaie de salcie și de plop indigeni ș.a. Sub raportul proporției speciilor, foioasele ocupă 69% (fag 31%, stejari 18%, alte foioase tari 15%, foioase moi 5%) iar rășinoasele 31% (molid 23%, brad 5%, larice, pin ș.a.3%).

1.6. Volumul total pe picior al pădurilor este estimat la peste 1.340 milioane m³. Sub raportul volumului, speciile forestiere principale sunt următoarele: fagul (36%), molidul (30%) și stejarii (11%). Creșterea totală a pădurilor este estimată la 34 milioane m³/an. Până în anul 1990 a existat o tendință de supraexploatare a pădurilor, iar rețeaua

redușă de drumuri forestiere și distribuția neuniformă a acestora a condus la dezechilibre însemnate, prin concentrări de tăieri în zonele accesibile. Aceasta a făcut ca fondul forestier național să sufere o deteriorare semnificativă, fapt care a determinat și o scădere a volumului de tăieri stabilit prin amenajamente silvice. În prezent, acest volum, respectiv posibilitatea pădurilor la nivel național este de 18,7 milioane m³. Unele modificări aduse, după 1996, sistemului de amenajare a pădurilor au determinat creșteri uneori nejustificate ale posibilității, în special în cazul pădurilor private.

1.7. Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale (MAPDR) este unitatea publică centrală care răspunde de silvicultură. În cadrul acestui minister, sub coordonarea unui secretar de stat pentru păduri, sunt elaborate politicile, strategiile și programele pentru dezvoltarea silviculturii, precum și toate reglementările legislative privind fondul forestier și se urmărește implementarea și aplicarea lor. De asemenea, ministerul elaborează normele juridice, economice și tehnice care constituie regimul silvic și controlează aplicarea acestuia în activitatea de gestionare a pădurilor.

1.8. Regiei Naționale a Pădurilor-Romsilva (RNP) îi revine sarcina gestionării fondului forestier proprietate publică de stat. Ea este subordonată MAPDR și este autonomă din punct de vedere financiar, primind totuși anual fonduri publice, în special pentru construirea de drumuri forestiere, pentru lucrări de corectare a torenților și pentru împăduriri pe terenuri degradate. RNP este organizată pe direcții silvice teritoriale și pe ocoale silvice, acestea din urmă constituind unitățile de bază ale gestionării pădurilor de stat. Veniturile realizate de RNP sunt mici în raport cu potențialul fondului forestier. În plus, aproximativ 10% din veniturile respective provin din activități conexe, cum ar fi răchitării, păstrăvării și fazanerii, care trebuie privatizate cât mai curând posibil.

1.9. Administrarea pădurilor proprietate privată se realizează prin ocoale silvice proprii sau prin ocoale silvice ale RNP, pe bază de contract. Coordonarea și îndrumarea la nivel central se asigură printr-o direcție specială care funcționează în cadrul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură.

1.10. Exploatarea lemnului se execută printr-un număr mare de agenți economici privați, iar coordonarea strategică a acestei activități se realizează prin autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

1.11. Activitățile de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică se desfășoară preponderent prin Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, iar pentru formarea cadrelor cu studii superioare necesare sectorului forestier funcționează 6 facultăți de profil la Brașov, Suceava, Oradea, Timișoara și București.

1.12. Unele dintre dificultățile principale cu care se confruntă sectorul forestier sunt legate de trecerea de la sistemul centralizat de luare a deciziilor către o economie în care trebuie să funcționeze relațiile de piață. În acest sens, sunt de menționat: capacitățile limitate ale instituțiilor publice și private din sectorul forestier; carențe ale sistemului legislativ și fiscal care nu facilitează activitățile din acest sector; limitările impuse de un mediu economic neperformant; lipsa finanțării publice pentru proiectele de investiții. Alte dificultăți specifice sunt legate de: neuniformitatea rețelei naționale de drumuri forestiere; degradarea avansată a unor suprafețe mari de terenuri din zone neîmpădurite; efectele negative care au apărut în urma reconstituirii dreptului de

proprietate asupra pădurilor, ca urmare a faptului că acțiunea nu a fost pregătită în mod corespunzător.

1.13. În vederea înlăturării dificultăților menționate în cele de mai sus, pe lângă elaborarea și îmbunătățirea continuă a strategiei privind gestionarea durabilă a pădurilor (inclusiv pe baza unei asistențe FAO acordate în 1998), s-au luat măsuri de îmbunătățire a Codului silvic, legea de bază a gospodăririi pădurilor, precum și a altor documente legislative privind sectorul forestier. Se are în vedere că, în viitor, sectorului public îi vor reveni, în principal, atribuții privind formularea și implementarea politicilor/strategiilor forestiere, precum și controlul/supravegherea activității de gestionare durabilă a pădurilor la nivel național.

2. POLITICI, INSTITUȚII ȘI INSTRUMENTE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚIILOR DE GESTIONARE DURABILĂ A PĂDURILOR

2.1. Conturarea obiectivelor unei politici forestiere specifice perioadei de tranziție spre economia de piață și întocmirea unei note de orientare strategică pentru perioada respectivă s-au realizat prin două lucrări întocmite cu sprijinul Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură – FAO, în anul 1994 și, respectiv, în 1998. Ediții succesive ale strategiei dezvoltării silviculturii s-au întocmit în 1995, 1996, 1999 și 2001. O nouă versiune a celei din urmă, intitulată "Politica și strategia de dezvoltare a sectorului forestier din România(2001-2010) " a fost elaborată în anul 2005, cu participarea unor specialiști ai Băncii Mondiale.

2.2. Obiectivul major al politicii forestiere este gestionarea durabilă a pădurilor și intensificarea rolului acestora în viața social-economică a țării. Alte obiective importante, specifice actualei perioade de tranziție, le constituie accelerarea procesului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere și crearea condițiilor specifice economiei de piață în sectorul forestier.

2.3. Ca obiective pe domenii de activitate sunt de reținut următoarele:

- apărarea patrimoniului forestier național și creșterea suprafeței ocupate de vegetație forestieră, în scopul restabilirii echilibrului ecologic și al satisfacerii necesităților de dezvoltare zonală/rurală;

- conservarea și ameliorarea biodiversității ecosistemelor forestiere;

- accentuarea și diversificarea funcțiilor socio-economice ale ecosistemelor forestiere în raport cu creșterea cerințelor societății față de pădure;

- în domeniile exploatării și prelucrării lemnului se urmărește adaptarea capacităților de producție la resursele de lemn disponibile și creșterea eficacității prin modernizarea și dotarea adecvată a unităților de profil.

- valorificarea superioară a lemnului și a altor produse ale pădurii, în concordanță cu principiile și exigențele dezvoltării durabile.

2.4. O trăsătură esențială a politicii forestiere este aceea că fondul forestier este considerat bun de interes național, indiferent de natura proprietății asupra pădurilor și asupra terenurilor afectate gestionării lor.

2.5. Pentru atingerea obiectivelor menționate mai sus, gospodărirea fondului/patrimoniului forestier trebuie să se facă în spiritul principiilor gestionării durabile adoptate la Conferința de la Helsinki pentru protejarea pădurilor în Europa din 1993, iar modul de realizare a acestui deziderat trebuie să fie urmărit prin sistemul pan-european de criterii și indicatori de gestionare durabilă a pădurilor. Acest sistem de criterii și indicatori a fost adaptat la specificul pădurilor și silviculturii românești, potrivit recomandărilor Conferințelor pentru protejarea pădurilor din Europa de la Lisabona (1998) și Viena (2003).

2.6. Strategia de dezvoltare a sectorului forestier în perioada 2001-2010 vizează transpunerea în practică a obiectivelor de bază ale politicii forestiere. Ea este structurată pe unele obiective strategice generale la nivelul întregului sector forestier, cu dezvoltări adecvate pe patru componente distincte: i) silvicultură; ii) exploatarea, transportul și prelucrarea lemnului; iii) marketing; iv) cercetare, învățământ și formarea profesională

continuă. Se au în vedere cu precădere: modificările regimului de proprietate în domeniul pădurilor; adaptarea cadrului instituțional la noile condiții social-economice; asigurarea integrității fondului forestier și creșterea suprafeței împădurite; păstrarea cadrului natural și ameliorarea diversității biologice; crearea relațiilor specifice economiei de piață în sectorul forestier; cooperarea intersectorială și internațională în domeniu.

2.7. Obiectivele de bază și principalele caracteristici ale politici forestiere și ale strategiei de dezvoltare a sectorului forestier sunt reflectate în Codul silvic din anul 1996 și în alte acte normative emise de forul legislativ, de guvern, de autoritățile publice centrale care răspund de agricultură, silvicultură și mediu. De asemenea, multe din aceste obiective sunt incluse în planurile de acțiune ale autorităților respective și ale instituțiilor implicate în gestionarea pădurilor.

2.8. Dat fiind însă că transformările privind regimul de proprietate asupra terenurilor forestiere sunt în curs – până acum au fost retrocedate către foștii proprietari sau urmașii acestora circa 55% din suprafețele ce trebuie retrocedate – și dat fiind că aceste transformări au implicații profunde asupra instituțiilor din sector și asupra constituirii relațiilor, inclusiv intersectoriale, specifice economiei de piață, se impun noi acțiuni de ordin legislativ, administrativ și normativ (respectiv de regim silvic) prin care să se asigure gospodărirea rațională a pădurilor și a celorlalte terenuri cu vegetație forestieră, în condițiile social-economice specifice perioadei de tranziție și în perspectivă.

2.9. Pentru dezvoltarea adecvată a cadrului de reglementări și a cadrului instituțional din sectorul forestier și pentru crearea instrumentelor necesare ameliorării condițiilor de gestionare durabilă a pădurilor țării, se impun următoarele acțiuni:

- Coordonarea unitară a politicilor și strategiilor din sectorul forestier la toate nivelurile de activitate: silvicultură, exploatare, prelucrare și comercializare a lemnului.
- Adaptarea legislației silvice la noile condiții social-economice și la cerințele gestionării durabile a pădurilor, armonizarea ei cu legislația specifică a Uniunii Europene și cu acordurile internaționale la care România este parte semnatară.
- Revizuirea și promovarea actelor normative privind administrarea în regim silvic a fondului forestier național prin ocoale silvice, indiferent de natura proprietății.
- Adaptarea cadrului de reglementare specific activităților de exploatare și prelucrare a lemnului la cerințele privind protecția și conservarea mediului.
- Reglementări privind încurajarea asocierii proprietarilor de păduri private, precum și a agenților economici din exploatarea, transportul și prelucrarea lemnului, în organizații profesionale sau patronale.
- Promovarea de norme și reglementări specifice agenților economici din sector, în vederea favorizării unor activități performante.

- Reglementări privind preluarea de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură a coordonării strategice a exploatării lemnului, ca activitate cu implicații directe asupra gestionării pădurilor.
- Elaborarea și promovarea unor mecanisme și instrumente de administrare și control bazate pe principiile economiei de piață și a existenței proprietății private asupra terenurilor forestiere.
- Revederea structurilor de administrație silvică în raport cu modificările intervenite în privința formelor de proprietate (redimensionarea activității RNP, înființarea altor forme/structuri de administrare, dimensionări, criterii).
- Corelarea structurilor de administrare și control cu organizarea amenajistică și cadastrală pe unitățile de producție și ocoale silvice, indiferent de forma de proprietate.
- Modernizarea sistemului informațional al administrației silvice centrale și locale.
- Ameliorarea continuă, pe linia implementării gestionării durabile a pădurilor, a normelor tehnice din silvicultură.
- Modernizarea și adaptarea sistemului informațional al silviculturii și folosirea ca subsistem al acestuia a Sistemului Informatic Geografic (GIS) pentru gestionarea pădurilor țării.
- Realizarea inventarului forestier național.
- Perfecționarea sistemului informațional (cadastru) forestier în concordanță cu cerințele cadastrului general.
- Modernizarea sistemului de amenajare a pădurilor și întărirea rolului amenajamentului în asigurarea durabilității (unități de gospodărire; continuitatea, condiție minimă a durabilității etc.).
- Urmărirea modului de implementare a gestionării durabile prin intermediul sistemului de criterii și indicatori pan-europeni de gestionare durabilă a pădurilor, adaptați specificului silviculturii românești.
- Ameliorarea și adaptarea, în acest scop, a sistemului de indicatori statistici din sectorul forestier.

3. CONSERVAREA ȘI DEZVOLTAREA RESURSELOR FORESTIERE ÎN VEDEREA AMELIORĂRII CONDIȚIILOR DE MEDIU ȘI DE VIAȚĂ

3.1. România este o țară relativ săracă în păduri, comparativ cu alte țări europene cu condiții climatice și de relief similare. Pădurile și celelalte terenuri cu vegetație forestieră semnificativă ocupă doar 26,7% din teritoriul țării. Sub acest raport, România ocupă locul 13 în Europa, situându-se sub media europeană (32,8%) și cu mult sub procentul de împădurire din țări ca Austria, Cehia etc.

3.2. Răspândirea pădurilor în teritoriul țării este neuniformă. Din repartitia pădurilor pe mari zone geomorfologice, rezultă că procentul cel mai mic, de doar 10%, se înregistrează în zonele de câmpie, cele mai despădurite fiind Câmpia de Vest (3,2%), Câmpia Bărăganului (3,5%), Câmpia Moldovei (4,1%), Câmpia Olteniei (5,3%) etc.

3.3. Procentele reduse de împădurire din zonele de câmpie se corelează cu secete frecvente și prelungite, așa cum despăduririle din zona de deal și de coline, precum și tăierile masive din unele păduri de munte se corelează cu fenomene de torențialitate și de degradare a terenurilor. Aceste fenomene se accentuează de la perioadă la perioadă, pe fondul unor dificultăți de ordin social și legislativ și al lipsei de capacități instituționale și financiare la mare parte din deținătorii de păduri sau de terenuri care ar trebui împădurite. Investițiile din acest domeniu au fost reduse sau chiar negliabile.

3.4. Pentru oprirea sau diminuarea fenomenelor negative menționate, se impun măsuri ferme de stăvilire a defrișărilor de orice fel și de creștere a suprafeței acoperite cu vegetație forestieră. Această creștere poate fi realizată, în principal, prin împădurirea unor terenuri degradate și a unor terenuri marginale, inapte pentru o agricultură eficientă, precum și prin crearea de perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole, a cursurilor de apă și a căilor de comunicație, pentru protecția antierozională a terenurilor în pantă etc.

3.5. Potrivit unor studii aprofundate referitoare la fondul funciar, în România există suprafețe întinse cu terenuri degradate, cele mai multe fiind situate în zonele de deal și de munte. Așa cum rezultă din „Strategia națională și programul de acțiune privind combaterea deșertificării, degradării terenurilor și secetei”, suprafața totală a terenurilor degradate este de circa 7 milioane hectare. Eroziune excesivă, asociată cu ravenări și alunecări de teren, se înregistrează pe o suprafață de peste 2 milioane de hectare, iar eroziune moderat-puternică pe aproape 5 milioane de hectare. Suprafețe mari de terenuri degradate se găsesc în Podișul Getic, Subcarpații Munteniei, Podișul Someșan, Podișul Transilvaniei, Subcarpații Moldovei, Câmpia și Podișul Moldovei și Dobrogea. În perspectivă, pe măsura intensivizării utilizării terenurilor agricole, peste două milioane hectare de terenuri degradate vor trebui reabilitate prin împădurire.

3.6. Din lucrarea menționată mai sus, rezultă că practic întreaga suprafață agricolă a țării este situată în zone afectate de secetă. Dacă în zone cu indici de ariditate Palfay 2-4 (din Moldova de nord și din partea centrală a Transilvaniei) sensibilitatea la secetă este slabă, frecvența anilor secetoși fiind 6-11%, în zone cu indici de ariditate Plafay 6-8 sensibilitatea la secetă este puternică, iar frecvența anilor secetoși se situează între 40-63%. În această ultimă categorie intră majoritatea terenurilor arabile din sudul și estul țării, unde aproape trei milioane hectare de terenuri agricole, în special din Dobrogea, estul Munteniei și sudul Moldovei sunt potențial afectate de deșertificare. Studiile

Întocmite, referitoare la combaterea secetelor și a efectelor acestora, au evidențiat necesitatea înființării unui sistem național de perdele forestiere de protecție, a cărui realizare este prevăzută prin Legea nr. 289/2003. Din studiile respective rezultă că pentru realizarea acestui sistem va fi necesară împădurirea a circa 300 mii de hectare.

3.7. Creșterea suprafeței pădurilor și a celorlalte terenuri acoperite cu vegetație forestieră, pe lângă stăvilirea torențialității, ameliorarea terenurilor degradate, îmbunătățirea condițiilor de climă cu efecte favorabile asupra recoltelor agricole etc., vor contribui și la menținerea echilibrului CO₂ din atmosferă, prin sporirea considerabilă a carbonului stocat în arbori și în solurile forestiere, de la cca. 1225 milioane tone, în prezent, la circa 1600 milioane tone în viitor, când s-ar realiza o structură adecvată a ecosistemelor forestiere nou create.

3.8. *Principalele acțiuni ce trebuie întreprinse pentru conservarea și dezvoltarea resurselor forestiere, în vederea ameliorării condițiilor de mediu și de viață, sunt:*

- Apărarea integrității fondului forestier; interzicerea schimbării folosinței terenurilor acoperite cu păduri și cu alte forme de vegetație forestieră, dacă acestea sunt importante pentru asigurarea condițiilor de mediu și de viață;
- Alinierea adecvată a noțiunii de pădure la conținutul atribuit acesteia în cadrul Uniunii Europene și includerea în rândul pădurilor, cu respectarea dreptului de proprietate, a așa-ziselor pășuni împădurite care nu au fost încă supuse defrișării sau degradării;
- Extinderea suprafeței pădurilor și a altor categorii de vegetație forestieră, în special pe terenuri degradate improprie pentru culturile agricole rentabile (circa 2.220 mii hectare până în anul 2020).
- Inițierea, în cadrul unui program special, a acțiunilor de realizare a Sistemului național de perdele forestiere de protecție, vizând protejarea câmpurilor agricole și combaterea secetei, protecția antierozională, protecția căilor de comunicații, a cursurilor de apă etc. (circa 300 mii hectare - până în anul 2020).
- Realizarea, cu acordul proprietarilor de terenuri, a unor culturi forestiere intensive pentru scopuri energetice, precum și a unor culturi agro-silvice, în raport cu cerințele dezvoltării rurale;
- Sprijinirea acțiunilor de creștere a suprafeței acoperite cu vegetație forestieră, inclusiv prin finanțări externe - fonduri SAPARD, fonduri sau subvenții pentru stocarea carbonului etc.

4. POLIFUNCȚIONALITATEA ECOSISTEMELOR FORESTIERE; MENȚINEREA ȘI AMELIORAREA STĂRII DE SĂNĂTATE ȘI A STABILITĂȚII ACESTORA

4.1. Introdus în practica gospodăririi pădurilor în anul 1954, sistemul de zonare funcțională românesc a marcat trecerea la o gestionare pe criterii funcționale a pădurilor țării. Prin gruparea celor peste 55 de categorii funcționale în raport cu importanța și intensitatea funcțiilor prioritare atribuite arboretelor, a fost posibilă o diferențiere a modului de gospodărire pe următoarele grupări: păduri cu funcții speciale de protecție supuse regimului de ocrotire (tip funcțional I) în care nu se fac nici un fel de intervenții gospodărești; păduri cu funcții speciale de protecție supuse regimului de conservare specială (tip funcțional II) în care nu se fac tăieri de produse principale, intervențiile silviculturale având un pronunțat caracter conservativ; alte păduri din grupa I funcțională, în care recoltarea de produse principale este admisă numai cu restricții speciale privind modalitatea de intervenție (tipurile funcționale III și IV); păduri din grupa a II-a funcțională, în care recoltările de lemn și intervențiile silviculturale se pot face în mod curent, cu respectarea imperativelor privind gestionarea durabilă a pădurilor (tipurile funcționale V și VI).

4.2. Starea de sănătate a ecosistemelor forestiere este de importanță majoră în îndeplinirea de către acestea a funcțiilor ecologice, sociale și economice ce le sunt atribuite. În general, se poate afirma că pădurile României au o stare de sănătate corespunzătoare. În raport cu proporția arboretelor cu defoliere semnificativă, pe ansamblul speciilor forestiere rezultatele monitoringului național situează pădurile țării în categoria celor cu vătămare moderată. La nivel național, evoluția stării de sănătate a pădurilor pentru toate speciile a fost, în linii mari, regresivă între anii 1990 și 1994 și în ameliorare relativă după 1995.

4.3. În ultimii 20 de ani, atacuri semnificative de insecte dăunătoare s-au înregistrat în 1998 (pe circa 1.315 mii de hectare). În privința grupelor de specii care produc infestări, o pondere ridicată o dețin omizile defoliatoare, urmate de insectele care atacă între scoarță și lemn, gândacii defoliatori, insectele sugătoare și galicole, insectele xilofage, insectele care atacă rădăcina, mugurele și tulpina puietilor și insectele de semințe.

4.4. Dintre factorii abiotici, vântul cauzează vătămări semnificative. Doborâturile produse de vânt au afectat în medie pe an circa 200 mii hectare de păduri, majoritatea calamităților înregistrându-se în zona rășinoaselor (în special la molid) cele mai afectate fiind pădurile din nordul Carpaților Orientali. În zona foioaselor, doborâturile produse de vânt și rupturile produse de zăpadă au apărut pe suprafețe mult mai mici, în special în făgete.

4.5. Pagubele produse de incendiile de păduri sunt în general puțin semnificative, în principal datorită compoziției preponderent pe bază de foioase a pădurilor. În medie, se produc anual 88 de incendii, iar suprafața de pădure afectată este de 276 hectare. Raportată la suprafața fondului forestier al țării, suprafața totală incendiată anual reprezintă 0,15% . Majoritatea incendiilor din păduri sunt de litieră, iar incendii mai frecvente se înregistrează în anii secetoși.

4.6. Pășunatul în păduri, deși este restricționat și chiar interzis prin lege, constituie un factor destabilizator important, contribuind la deteriorarea condițiilor de mediu și la perturbarea echilibrului specific ecosistemelor forestiere. În plus, în cazul pădurilor în

curs de regenerare, el aduce grave prejudicii semințișului și are efecte negative de lungă durată asupra calității viitoarelor arborete.

4.7. Evoluția stării de sănătate a pădurilor se evaluează, începând cu anul 1990, în rețeaua națională de sondaje din cadrul monitoringului național al vegetației forestiere. Caracteristicile urmărite, modul de stabilire, preluare și prelucrare a datelor sunt compatibile cu cele din metodologia utilizată de ICP Forests din UN/CEE și UE, iar înregistrarea datelor se efectuează anual.

4.8. Supravegherea continuă a efectelor poluării aerului asupra pădurilor și asupra acidificării solurilor sunt urmărite în cadrul monitoringului forestier. Alte informații cu privire la vătămările produse ecosistemelor forestiere sunt furnizate de amenajamentele silvice.

4.9. Codul silvic prevede ca anual să se întocmească statistica și prognoza dăunătorilor vegetației forestiere pentru întreg fondul forestier. Pe baza prognozei întocmite se stabilesc măsurile pentru prevenirea și combaterea acestora. În scopul protecției faunei și florei, se aplică metode biologice și integrate de combatere a bolilor și dăunătorilor acestora, metode prin care se urmărește să nu se aducă prejudicii echilibrului ecologic.

4.10. Legea protecției mediului stabilește obligațiile pe care le au deținătorii, cu orice titlu, de păduri, inclusiv aceea de a sesiza autoritățile pentru protecția mediului despre „accidente sau activități care afectează ecosistemele forestiere”.

4.11. Gradul de vitalitate și de stabilitate al pădurilor este relativ ridicat. Este totuși de remarcat faptul că în unele zone ale țării (de exemplu Bucovina), prin aplicarea în trecut a tăierilor rase pe suprafețe mari, multe păduri de fag și de amestec de fag cu rășinoase au fost substituite cu molid, fapt care a mărit substanțial vulnerabilitatea pădurilor respective, acestea fiind frecvent expuse la doborâturi de vânt, atacuri de insecte etc. Fenomene similare se înregistrează și în situațiile în care, după etatizarea pădurilor, fără o fundamentare ecologică adecvată, s-a recurs la extinderea rășinoaselor în afara arealului lor natural, în vederea realizării unor culturi pentru producerea lemnului de celuloză.

4.12. Acțiunile ce se impun în scopul ameliorării stării de sănătate și de stabilitate a ecosistemelor forestiere și al sporirii eficacității funcționale ale acestora sunt:

- Practicarea unei silviculturi apropiate de natură, vizând: protejarea pădurilor naturale și cvasinaturale; măsuri de regenerare adecvată a arboretelor (promovarea regenerării naturale, alegerea corectă a tratamentelor, utilizarea de biotehnologii de producere a puieților pentru speciile valoroase care nu pot fi regenerare natural etc.).
- Executarea lucrărilor de îngrijire și conducere a arboretelor conform prevederilor amenajamentelor silvice și cu necesitățile de dezvoltare ale ecosistemelor forestiere.
- Optimizarea compoziției și a celorlalți parametri de structură ai pădurilor în raport cu funcțiile lor ecologice, economice și sociale; promovarea speciilor autohtone stabile și valoroase.

- Promovarea unei selecții eficiente în lucrările de regenerare și de îngrijire a arboretelor, bazată pe criterii de silvicultură zonală.
- Identificarea pădurilor necorespunzătoare în raport cu potențialul stațiunilor forestiere și întocmirea de programe specifice pentru refacerea lor.
- Reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de factori dereglatori sau necorespunzătoare sub raport structural-funcțional (afectate prin doborâturi și rupturi produse de vânt și zăpadă, atacuri de insecte, etc.).
- Selectarea și promovarea de biotipuri de arbori rezistenți la adversități și extinderea utilizării acestora în lucrările de regenerare a pădurilor.
- Protejarea pădurilor prin combaterea adecvată a dăunătorilor și bolilor (metode biologice de combatere etc.) și prin interzicerea/ limitarea strictă a pășunatului în păduri, potrivit legii.
- Perfecționarea sistemului de monitorizare a stării de sănătate a pădurilor, în corelare cu aspectele privind calitatea solurilor forestiere.
- Protecția calității solurilor forestiere; evitarea dezgolirii acestora prin defrișări sau prin tehnologii silvice inadecvate (tăieri rase etc.).
- Elaborarea de norme tehnice pentru determinarea valorii economice totale a pădurilor și a altor terenuri cu vegetație forestieră și implementarea sistemului de evaluare economică a acestora, la nivel regional și național, în raport cu funcțiile lor ecologice, economice și sociale.
- Întocmirea metodologiei de evaluare a efectelor funcțiilor de protecție ale pădurilor, pentru ca proprietarii de păduri să poată beneficia de contravaloarea efectelor respective.
- Acordarea de compensații/ despăgubiri proprietarilor pentru neîncasarea de venituri din cauza unor restricții impuse de funcțiile pădurilor (ex. păduri incluse în arii protejate, păduri care protejează obiective de interes public etc.).
- Implementarea sistemului de evaluare economică a pădurilor și a terenurilor cu vegetație forestieră, la nivel zonal și național, inclusiv în raport cu funcțiile lor ecologice, economice și sociale.

5. CONSERVAREA SI AMELIORAREA DIVERSITĂȚII BIOLOGICE A ECOSISTEMELOR FORESTIERE

5.1. Teritoriul României reprezintă un punct de intersectare între diferite regiuni biogeografice: arctică, alpină, vestică și central europeană, panonică, pontică, balcanică, submediteraneană și chiar colchică și turanic-iraniană. Acest nivel ridicat al diversității condițiilor/sistemelor ecologice determină și o mare diversitatea floristică și faunistică, estimată la 3.700 de specii de plante și la peste 33.000 specii de animale. Un mare număr dintre aceste specii (peste 220 de plante și peste 1.000 de animale) sunt specii endemice, adaptate la condițiile locale și se întâlnesc numai în România.

5.2. Așa se explică faptul că și diversitatea biologică a pădurilor este foarte bogată și bine reprezentată atât la nivel de ecosisteme și de specii, cât și la nivel genetic. De asemenea, este de menționat procentul ridicat de ecosisteme forestiere naturale. Datorită faptului că exploatarea forestieră semnificativă a început relativ târziu (către mijlocul secolului al XIX-lea), arboretele de tip natural fundamental ocupă peste 2/3 din suprafața pădurilor țării. Pe de altă parte, și unele arborete derivate, uneori chiar artificiale, sunt formate în măsură apreciabilă din specii corespunzătoare tipului natural de pădure.

5.3. Condiții naturale și împrejurări social-economice deosebite au făcut ca în România să se mai păstreze importante suprafețe de păduri naturale, virgine și cvasivirgine. Din păcate, aceste suprafețe se restrâng cu rapiditate, ele ocupând în prezent doar circa 280 mii hectare, adică mai puțin de jumătate din suprafața existentă acum 20-25 de ani. Aceste păduri sunt localizate în proporție de 99% în regiuni montane (în zone carstice, în bazine greu accesibile, pe versanți abrupti și grohotișuri) și doar în proporție de 1% în regiunile de deal și câmpie (zone greu accesibile din Delta Dunării sau masive forestiere compacte situate la mare depărtare de localități). Cele mai multe dintre ele sunt situate în zona făgetelor, molidișurilor și a amestecurilor de molid, brad și fag. În prezent, parte din pădurile virgine și cvasivirgine de valoare unică, inclusiv pentru studiul biodiversității ecosistemelor naturale, sunt incluse în arii protejate oficial constituite.

5.4. Caracterul natural al ecosistemelor forestiere din România este demonstrat și de prezența unei game largi din fauna europeană de pădure. Cu referire la unele specii rare sau pe cale de dispariție, este de menționat că România deține circa 60% și, respectiv, 40% din populațiile europene de urși și lupi. Este remarcabilă, de asemenea, diversitatea biologică specifică ecosistemelor forestiere din Delta Dunării, entitate de mare importanță pentru migrația și dispersia speciilor, în special a păsărilor.

5.5. Diversitatea biologică a pădurilor incluse în grupa I funcțională este asigurată prin constituirea de arii naturale protejate (regim de ocrotire), prin interzicerea tăierilor de produse principale (regim de conservare specială) și prin alte măsuri de gestionare specifice pădurilor din această grupă. Pentru pădurile din grupa a-II-a funcțională, conservarea biodiversității se realizează în special pe calea regenerării naturale și a selecției în cadrul sistemului de îngrijire și de conducere a arboretelor. În cazuri speciale, amenajamentele silvice prevăd măsuri corespunzătoare în acest sens.

5.6. În categoria rezervațiilor forestiere strict protejate (supuse regimului de ocrotire integrală), conform sistemului românesc de zonare funcțională a pădurilor, sunt incluse arboretele care îndeplinesc funcții speciale pentru ocrotirea naturii, în care sunt interzise

prin lege orice fel de recoltări de lemn sau alte produse. Aceste păduri sunt de interes științific și de apărare și conservare a genofondului și ecofondului forestier, fiind incluse în următoarele categorii: rezervații strict protejate situate în parcuri naționale; rezervații naturale; rezervații științifice; rezervații peisagistice; monumente ale naturii. În România există cca. 150 de rezervații forestiere strict protejate, a căror suprafață însumează circa 128 mii hectare. Suprafața acestora variază de la 0,5 ha, în cazul unor monumente ale naturii, la cca. 5.000 ha, în cazul unor rezervații strict protejate situate în cuprinsul unor parcuri naționale sau naturale.

5.7. Pentru celelalte păduri din grupa I funcțională se aplică un regim special de gospodărire, diferențiat în raport cu intensitatea funcțiilor de protecție pe care le îndeplinesc: pentru circa 1.253 mii ha, recoltarea de lemn prin tăieri obișnuite de regenerare este interzisă, fiind admise doar unele lucrări cu caracter conservativ (regim special de conservare); în celelalte păduri cu funcții prioritare de protecție sunt admise tăieri de regenerare, dar cu restricții speciale stabilite prin planurile de amenajament.

5.8. În pădurile din grupa a-II-a funcțională se admite aplicarea unei game largi de tratamente silviculturale, urmărindu-se pe cât posibil realizarea regenerării pe cale naturală. Pentru conservarea solurilor forestiere, se are în vedere evitarea tăierilor rase, iar acolo unde acestea se impun, ele nu pot fi mai mari de trei hectare.

5.9. Sursele principale pentru asigurarea materialelor forestiere de reproducere, atunci când se recurge la regenerări artificiale ori la completarea regenerărilor naturale, sunt arboretele surse de semințe, plantațe (plantații) semincere și culturile de plante-mamă de plop și salcie. Potrivit Catalogului național al surselor pentru materiale forestiere de reproducere (2001), suprafața acestora este de circa 57 mii hectare, din care suprafețe importante revin; stejarilor, molidului, bradului, pinilor, fagului, teilor etc. Suprafața plantațelor semincere este de circa 830 hectare, suprafețe însemnate având cele de larice, brad, molid, stejari, pini, salcâm, cireși, frasin, tei etc.

5.10. În afara surselor pentru materiale forestiere de reproducere, în cuprinsul fondului forestier există și peste 11 mii de hectare de arborete-rezervații pentru conservarea resurselor genetice forestiere, constituite cu scopul de a prezerva "in situ" fondul de gene pentru principalele specii/formații forestiere și diversitatea biologică a ecosistemelor respective. Cele mai importante sunt pentru gorunete, stejarete și șleauri cu gorun și stejar, amestecuri de fag și rășinoase, făgete montane și colinare, molidșuri etc.

5.11. Pentru ecosistemele forestiere, Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice a elaborat în anul 1995, pentru prima dată în țara noastră, o "Listă roșie" a speciilor de plante și animale rare, vulnerabile și periclitare, listă care nu a fost însă oficializată până în prezent. A fost stabilită situația numerică a acestor specii, cu referire specială asupra speciilor periclitare.

5.12. România a semnat și ratificat convențiile internaționale care conțin o serie de prevederi privind conservarea diversității biologice, inclusiv în ecosistemele forestiere: Convenția privind diversitatea biologică - Rio de Janeiro; Convenția privind protecția patrimoniului cultural și natural mondial - Paris; Convenția asupra zonelor umede - Ramsar; Convenția privind protecția habitatelor naturale și a vieții sălbatice în Europa - Berna; Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe

cale de dispariție-Washington; Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice-Bonn; Convenția-cadru pentru combaterea deșertificării în țările grav afectate de secetă și/sau deșertificare – Paris; Convenția cadru asupra schimbărilor climatice – Rio de Janeiro etc.

5.13. Cadrul legislativ pentru asigurarea diversității biologice, inclusiv în ecosistemele forestiere, este asigurat de Legea privind protecția mediului, secțiunea 4 - regimul ariilor protejate și a monumentelor naturii, de Legea ariilor protejate, de Codul silvic și de reglementările specifice regimului silvic, cu aplicabilitate pentru toate pădurile țării.

5.14. Așa cum s-a mai arătat, controlul aplicării regimului silvic, atât în pădurile publice, cât și în cele private, se asigură de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură și de structurile sale din teritoriu. De asemenea, în cadrul autorității publice centrale pentru protecția mediului există o direcție de conservare a naturii și a diversității biologice, iar la nivel județean există agențiile de protecția mediului care au rolul de a monitoriza inclusiv diversitatea biologică și impactul diverselor activități asupra dinamicii acesteia.

5.15. Principalele mijloace informaționale care conțin date despre starea pădurilor, inclusiv referitoare la diversitatea biologică, și care constituie suportul pentru elaborarea politicii forestiere sunt amenajamentele silvice și sistemul național de monitoring forestier. În viitor, o sursă importantă de date va redeveni inventarul forestier național, care din păcate, nu a mai fost reactualizat din anul 1985. Pentru inventarierea și evaluarea diversității biologice în ariile protejate sau în zonele de mare interes, s-au realizat o serie de studii și cercetări specifice. În prezent, există o bază de date referitoare la diversitatea biologică în România, care poate fi mereu actualizată și în acest fel se poate cuantifica efectul activităților umane asupra diversității biologice.

5.16. Deși bogate în resurse biologice diversificate, pădurile din România au înregistrat, ca urmare a unor activități umane, însemnate consecințe nefavorabile în ceea ce privește diversitatea biologică. Este vorba de efectele poluării, ale îndiguirii unor râuri și ale altor lucrări hidrotehnice, ale supra-exploatării unor păduri ușor accesibile etc. Presiunile asupra resurselor forestiere sunt și în prezent foarte puternice și se accentuează, în special ca urmare a acțiunii de reconstituire, fără o pregătire adecvată, a drepturilor de proprietate asupra unor întinse suprafețe de pădure, inclusiv din arii protejate.

5.17. Pentru a diminua presiunile asupra ecosistemelor forestiere și a pune stavilă acțiunilor care pot afecta negativ diversitatea lor biologică, se impune întreprinderea următoarelor acțiuni:

- Preocupări sporite pentru constituirea de noi arii protejate vizând conservarea biodiversității forestiere și gestionarea lor pe baza unor planuri speciale de management.
- Îmbunătățirea legislației referitoare la ariile protejate, inclusiv sub raportul stimulării sau creerii de facilități proprietarilor pădurilor incluse în ariile respective.
- Conservarea pădurilor virgine și cvasivirgine, inclusiv prin încadrarea lor în sistemul de arii naturale protejate.

- Identificarea tipurilor de ecosisteme și habitate forestiere valoroase din punct de vedere al biodiversității, în vederea supunerii lor unui regim adecvat de conservare.
- Refacerea habitatelor forestiere deteriorate.
- Identificarea și oficializarea coridoarelor de legătură pentru prevenirea fragmentării habitatelor, cu evidențierea lor în amenajamentele silvice.
- Includerea în sistemul ariilor protejate a tuturor tipurilor de ecosisteme forestiere reprezentative.
- Aplicarea de tratamente și de tehnologii intensive de îngrijire și conducere a arboretelor, care favorizează regenerarea naturală și menținerea și ameliorarea diversității biologice a ecosistemelor forestiere.
- Inventarierea și protejarea speciilor rare, endemice, periclitate sau pe cale de dispariție.
- Repopularea ecosistemelor forestiere cu speciile dispărute sau pe cale de dispariție din arealul natural și refacerea habitatelor forestiere deteriorate.
- Protejarea faunei sălbatice – inclusiv a celei de interes cinegetic – prin elaborarea și aplicarea unor programe de management adecvate, bioconservatoare.
- Acordarea unei atenții speciale Deltei Dunării – entitate naturală privilegiată, cu asociații, comunități de viață și elemente biogeografice unice – prin instituirea unui regim sever de pază, conservare și monitorizare a pădurilor din zonă.
- Refacerea jnepenișurilor și includerea terenurilor cu jnepenișuri în fondul forestier național, în vederea conservării lor.
- Introducerea în amenajamentele silvice a unui capitol special referitor la biodiversitatea ecosistemelor forestiere, cu măsuri speciale privind conservarea acesteia.
- Integrarea în sistemul informațional și de monitoring forestier a aspectelor legate de biodiversitate și de managementul ariilor protejate.
- Abordarea ecosistemică în managementul tuturor tipurilor de păduri și aplicarea programului de lucru extins privind diversitatea biologică a pădurilor, adoptat de Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD) prin Decizia VI/22 a Conferinței Părților .

6. INTENSIFICAREA FUNCȚIILOR DE PRODUCȚIE ALE PĂDURILOR

6.1. În perioada 1950-1990, deși toate pădurile țării erau amenajate, volumul exploatărilor de lemn, impus prin planuri cincinale, a depășit cu mult posibilitatea stabilită prin amenajamentele silvice. Cele mai intense exploatări s-au înregistrat în perioada 1951-1955, în timpul activității Societății SOVROMLEMN, dar și în intervalul 1966-1975, când industria de prelucrare a lemnului a cunoscut o dezvoltare exagerată în raport cu resursele de lemn.

6.2. În multe situații, în special până în 1986, exploătările respective au fost urmate de împăduriri cu rășinoase, de regulă cu molid și pin. Se insista pe crearea așa-ziselor culturi pentru producerea lemnului de celuloză și hârtie, prin substituirea unor arborete de productivitate mai redusă din zona făgetelor, a gorunetelor și a șleaurilor de deal și de câmpie. Acțiunea extinderii rășinoaselor în afara arealului lor de dezvoltare s-a dovedit contraindicată atât din punct de vedere economic, al productivității arboretelor, cât și din punct de vedere al stabilității acestora.

6.3. După anul 1990, volumul exploatărilor s-a înscris sub nivelul posibilității pădurilor. Pe lângă preocupările pentru redresarea fondului de producție, la această restrângere a tăierilor a contribuit accesibilitatea redusă a pădurilor exploatabile și restrângerea capacității de lucru a unităților de exploatare și prelucrare a lemnului. În ultima vreme, activitatea de exploatare s-a revigorat în mod simțitor și în multe regiuni ale țării au apărut din nou presiuni importante asupra pădurilor.

6.4. În prezent, gestionarea pădurilor proprietate publică de stat, a pădurilor proprietate publică a unităților teritorial-administrative, precum și a celor proprietate privată aparținând persoanelor juridice se face pe baza planurilor din amenajamentele silvice, elaborate din 10 în 10 ani, potrivit normelor tehnice impuse de Codul silvic. Pentru o parte din pădurile proprietate privată a persoanelor fizice cu suprafață mai mică de 10 ha s-au întocmit studii sumare de amenajare. Planurile întocmite cu ocazia elaborării amenajamentelor răspund cerințelor gestionării durabile a pădurilor, dar în cazul unor studii sumare, din cauza suprafeței restrânse a pădurilor pentru care au fost întocmite, nu s-au putut respecta principiile amenajamentului.

6.5. Presiunile de supraexploatare se manifestă în special asupra pădurilor din zonele accesibile, suprasolicitarea vizând în primul rând materialul lemnos din produsele principale ale pădurii. Aceasta se explică prin faptul că din pădurile accesibile se acoperă și o diferență de posibilitate de circa două milioane de m³ situată în zone inaccesibile, precum și prin faptul că posibilitatea de produse secundare (din tăieri de îngrijire a arboretelor) nu se realizează în proporție normală din cauza cerințelor reduse de lemn mărunt și a condițiilor dificile de exploatare. Cele mai mari suprasolicitări la produsele principale se înregistrează în cazul unor păduri private aparținând persoanelor fizice.

6.6. Activitatea de exploatare a lemnului se realizează în prezent printr-un număr mare de agenți economici privați. Coordonarea acestei activități revine Ministerului Economiei și Comerțului, care coordonează și activitatea de industrializare a lemnului.

6.7. Sub raport instituțional, promovarea unei politici de echilibru între aspectele de ordin economic, social și ecologic este favorizată de colaborarea dintre autoritățile publice

centrale care răspund de aspectele respective. Unele disfuncționalități de coordonare sunt create de faptul că unitățile de exploatare și de prelucrare primară a lemnului sunt dependente de o altă autoritate publică decât cea care răspunde de silvicultură. O atenție deosebită trebuie acordată creerii cadrului instituțional al gestionării pădurilor proprietate privată aparținând persoanelor fizice, ținând seama de întinderea redusă a proprietății și dispersarea mare a acestora.

6.8. În ceea ce privește infrastructura necesară pentru valorificarea produselor forestiere, este de menționat că densitatea drumurilor din cuprinsul pădurilor este de 6,4 m x ha⁻¹, cu mult sub minimul necesar, estimat la 12 m x ha⁻¹. Deși a existat și încă mai există capacitatea instituțională pentru proiectarea și execuția lucrărilor de infrastructură, situația în acest domeniu este nesatisfăcătoare, în special din cauza lipsei de fonduri pentru finanțarea lucrărilor de reabilitare a drumurilor forestiere existente, în mare parte deteriorate, și de construire a unor drumuri forestiere noi.

6.9. În etapa actuală, dezvoltarea sectorului forestier, privită sub raportul investițiilor necesare și al celor realizate, se găsește într-un mare impas. Din cauza dificultăților economice din perioada de tranziție spre economia de piață, în ultimii ani nivelul investițiilor în domeniul forestier a fost foarte scăzut. Fondurile de la bugetul statului alocate pentru investiții au scăzut continuu, iar resursele proprii ale unităților silvice au fost foarte mici, din cauza prețului redus al lemnului pe picior, care se afla până nu de mult sub supravegherea Ministerului Finanțelor. O redresare în domeniul investițiilor este de așteptat ca urmare a liberalizării prețului lemnului pe picior și a eliminării unor bariere privind exportul produselor din lemn.

6.10. Printre produsele nelemnoase ale pădurii, cele mai importante sunt produsele vânătoarești și piscicole (salmonicole), fructele de pădure și ciupercile comestibile, produsele din răchită, semințele și puieții forestieri, plantele medicinale și aromatice, rășină, miere etc. În cazul pădurilor proprietate publică a statului, valoarea acestor produse reprezintă circa 10% din valoarea producției totale. Producția realizată din produse nelemnoase în pădurile proprietate privată este deocamdată nesemnificativă și nu există o evidență clară a acesteia.

6.11. Fondul cinegetic, considerat resursă naturală de interes național și internațional, este administrat și gestionat în scopul conservării biodiversității faunei sălbatice, menținerii echilibrului ecologic, executării vânătorii și satisfacerii altor cerințe social-economice. Potrivit Codului silvic, administrarea, ocrotirea, gospodărirea unitară și rațională a fondului cinegetic și a fondului piscicol din apele de munte se asigură de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură, în care sens aceasta emite norme tehnice pentru gospodărirea fondurilor respective și pentru ocrotirea vânatului, norme care sunt obligatorii pentru toți deținătorii acestora, indiferent de forma de proprietate.

6.12. Efectivele optime de vânat se stabilesc de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură, cu sprijinul cercetării de profil. Autoritatea centrală aprobă și cotele anuale de recoltă, pornind de la analiza efectivelor optime și a celor reale. Evaluarea efectivelor reale se face de către gestionarii fondurilor de vânătoare în baza metodologiei de evaluare aprobată de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

6.13. Recoltarea celorlalte produse nelemnoase ale pădurii se face în conformitate cu normativele elaborate de autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură și cu respectarea prevederilor Legii protecției mediului. Valorificarea produselor respective se face de către proprietarii sau administratorii pădurilor. În cazul fondului forestier de stat se are în vedere accelerarea privatizării acestor activități.

6.14. *Principalele acțiuni ce trebuie întreprinse pe linia intensificării funcțiilor de producție ale pădurii, în condițiile menținerii și accentuării rolului ecologic și social al acestora, sunt:*

- Încadrarea cu strictețe a volumului de recoltat din păduri în limitele posibilității stabilite prin amenajamentele silvice.
- Optimizarea compoziției de viitor a pădurilor pe calea promovării prin lucrările de regenerare și de îngrijire și conducere a arboretelor, a speciilor autohtone cu valoare economică ridicată și de mare stabilitate ecologică.
- Încurajarea/stimularea asocierii micilor proprietari de păduri, prin facilități acordate prin lege, în scopul realizării de exploatații forestiere/unități de gospodărire viabile, pretabile la o gestionare durabilă.
- Creșterea nivelului de eficiență a activităților de exploatare, transport și prelucrare a lemnului prin: modernizarea și dezvoltarea capacităților în raport cu resursele forestiere existente, pe calea stimulării investițiilor; susținerea organizării industriei de exploatare și prelucrare a lemnului în întreprinderi mici și mijlocii.
- Ecologizarea activităților de exploatare și prelucrare a lemnului prin promovarea unor metode și tehnologii de exploatare cât mai puțin agresive pentru componentele ecosistemelor forestiere și a unor tehnologii de prelucrare cu impact redus asupra mediului.
- Inițierea unor acțiuni susținute de valorificare a deșeurilor din lemn, inclusiv a rumegușului, vizând atât evitarea/limitarea poluării, cât și diminuarea presiunilor/solicitărilor privind tăieri din păduri pentru nevoi care ar putea fi evitate, cel puțin parțial, prin valorificarea respectivă.
- Îmbunătățirea accesibilității fondului forestier, în corelație cu metodele și tehnologiile moderne de exploatare a lemnului și cerințele de protecție a mediului, prin: modernizarea și consolidarea drumurilor forestiere existente; extinderea rețelei de drumuri forestiere în zonele inaccesibile; accesibilizare internă a arboretelor prin căi de colectare; dezvoltarea sistemelor de mașini și funiculare pasagere.
- Gospodărirea fondurilor de vânătoare și pescuit în apele de munte pe bază de planuri de management cinegetic și piscicol.
- Combaterea eficientă a braconajului cinegetic și piscicol.
- Perfecționarea metodelor de evaluare a efectivelor de vânat și a celor piscicole.

- Integrarea în planurile de amenajament silvic a informațiilor cinegetice și piscicole cu cele ale gestionării durabile a pădurilor.
- Aplicarea de reglementări care să contribuie la promovarea economiei de piață în sectorul forestier, inclusiv prin crearea unei infrastructuri de marketing, prin înființarea unui sistem pentru culegerea și gestionarea informațiilor și dezvoltarea unui sistem bursier la nivel național pentru toate categoriile de produse forestiere.

7. MENȚINEREA ȘI AMELIORAREA FUNCȚIILOR DE PROTECȚIE ALE PĂDURILOR

7.1. Așa cum rezultă din prezentarea sumară a sistemului românesc de zonare funcțională a vegetației forestiere, pădurile țării sunt împărțite în două mari grupe funcționale: grupa I – păduri cu funcții speciale de protecție și grupa a-II-a – păduri cu funcții de producție și protecție. Pentru o aliniere adecvată la felul în care este tratată această problemă la nivel european, în acest capitol vor fi considerate ca păduri cu funcții speciale de protecție doar cele care îndeplinesc în mod prioritar funcții de protecție a solului, funcții de protecție a apelor și funcții de protecție împotriva factorilor climatici și industriali dăunători. Prin urmare, dintre pădurile încadrate în grupa I funcțională nu vor fi tratate aici pădurile de interes științific și de ocrotire a genofondului forestier, care au fost tratate la capitolul privind conservarea diversității biologice, precum și pădurile de recreere, considerate ca păduri de interes social, acestea fiind tratate la capitolul 8.

7.2. Subgrupa funcțională a pădurilor de protecție a solului include o suprafață de 1433 mii hectare, respectiv 22,6% din suprafața totală a pădurilor. Principalele categorii funcționale ale acestei subgrupe cuprind: păduri situate pe stâncării, grohotișuri, pe terenuri cu pante mari, puternic erodate sau alunecătoare, pe terenuri cu înmlăștinare permanentă; păduri aflate în zonele de formare a avalanșelor și pe culoarele acestora; păduri din jurul golurilor alpine, al construcțiilor industriale și al minelor de suprafață și carierelor din zone cu teren accidentat și cu pericol de eroziune; plantațiile forestiere înființate pe terenuri degradate etc. În asemenea situații, dat fiind importanța deosebită a rolului protector pe care îl îndeplinesc, pădurile respective sunt incluse în timpul funcțional II și supuse unui regimului special de conservare, în cadrul lor fiind interzisă planificarea prin amenajament a tăierilor de produse principale. În situațiile în care intensitatea funcțiilor de protecție ale pădurilor este mai redusă, (cazul pădurilor situate pe nisipuri mobile, în zone de carst sau pe terenuri cu substraturi litologice vulnerabile la eroziuni, dar cu pante relativ reduse) acestea sunt încadrate în tipurile funcționale III sau IV, în care sunt admise recoltări de produse principale, dar numai prin tratamente intensive, prin care să se evite dezgolirea solului.

7.3. Subgrupa funcțională a pădurilor de protecție a apelor cuprinde o suprafață de 1052 mii hectare, respectiv 16.6% din suprafața totală a pădurilor. Dintre acestea sunt supuse regimului special de conservare pădurile situate în perimetrul de protecție a izvoarelor, zăcămintelor și surselor de apă minerală, potabilă sau industrială, precum și pădurile destinate protecției păstrăvărilor. În aceste păduri tăierile de produse principale sunt interzise. Păduri de protecție a apelor sunt considerate și pădurile de pe versanții direcți ai lacurilor de acumulare și cele de pe versanții râurilor și pâraielor din zona montană și colinară care alimentează asemenea lacuri; pădurile situate în albia majoră a râurilor și cele din bazinele hidrografice torențiale sau cu transport excesiv de aluviuni; pădurile din Lunca și Delta Dunării precum și cele situate de-a lungul râurilor interioare. Acestea sunt încadrate în tipurile funcționale III și IV și sunt supuse unor restricții speciale privind alegerea și aplicarea tratamentelor.

7.4. Subgrupa pădurilor cu funcții de protecție contra factorilor climatici și industriali dăunători include o suprafață de 176 mii hectare, respectiv 2,8% din suprafața totală a pădurilor. O parte însemnată din aceste păduri sunt excluse de la tăieri de produse principale și sunt supuse regimului special de conservare. Dintre acestea sunt de menționat : pădurile din stepa și silvostepa externă și cele situate în vecinătatea Mării

Negre și a lacurilor litorale; perdelele de protecție a câmpurilor agricole și căile de comunicație; pădurile situate la mare altitudine în condiții foarte grele de regenerare; pădurile din subalpin și presubalpin, precum și cele din zona montană limitrofe golurilor de munte; jnepenișuri și rariștile naturale din subalpin; pădurile situate în zone cu atmosferă puternic poluată. În situațiile în care funcțiile protective sunt mai puțin intense, în pădurile din această subgrupă se pot aplica tăieri de produse principale, dar cu restricții în privința alegerii și aplicării tratamentelor. În aceste categorii intră: pădurile din silvostepa internă și pădurile dispersate din zona de câmpie, precum și pădurile situate în zone cu atmosfera mediu poluată.

7.5. Cea mai mare parte a pădurilor țării este situată în zone cu relief muntos și deluros, cu pante mari, cu substrat litologic predominant de natură sedimentară, fapt care sporește vulnerabilitatea terenurilor la eroziune, la alunecări, colmatări etc. Se apreciază că este 75- 80% din suprafața fondului forestier este supusă diverselor forme de degradare, mai mult sau mai puțin accentuată. Prin însăși prezența sa, pădurea reduce considerabil scurgerea apei pe versanți, micșorează viteza acesteia, împiedicând sau diminuând eroziunea solului și transportul de aluviuni. De asemenea, pădurea constituie o barieră importantă împotriva puhoaielor și a inundațiilor. În zonele de câmpie, prezența vegetației forestiere asigură atenuarea vitezei vântului, reducerea extremelor termice din aer și sol, favorizează condensarea vaporilor de apă din atmosferă, ameliorarea regimului apei din sol și al apei freactice și contribuie în acest fel la ameliorarea condițiilor climatice, la diminuarea secetelor, având o influență favorabilă importantă asupra recoltelor agricole.

7.6. Este cunoscut faptul că România se confruntă în ultimele decenii cu fenomene catastrofale și calamități deosebite. Inundațiile din ce în ce mai frecvente începând cu anul 1970, produc pagube importante, inclusiv pierderea de vieți omenești. Ele sunt însoțite evident de fenomene de torențialitate a cursurilor de apă, de eroziuni și alunecări de terenuri, cu efecte distrugătoare asupra localităților, căilor de transport, terenurilor și recoltelor agricole. De asemenea, la intervale scurte de timp, în zonele de câmpie se înregistrează ani secetoși și excesiv de secetoși, în care recoltele agricole reprezintă doar 10-30% din cea corespunzătoare anilor normali.

7.7. Aceste situații se înregistrează și ca urmare a faptului că ponderea pădurilor în suprafața țării (26,7%) este scăzută, că distribuția lor teritorială este neuniformă și necorespunzătoare, că defrișările din trecut, practicate în scopul creșterii suprafeței agricole, s-au făcut de multe ori fără a se ține seama de condițiile de relief, de caracteristicile rețelei hidrografice, de particularitățile climatice zonale etc. La acestea s-au adăugat și exploatarea excesivă din unele zone, precum și aplicarea unor tratamente silviculturale inadecvate.

7.8. Este evident faptul că pentru redresarea situației prezentate, pe lângă unele măsuri privind buna gospodărire a fondului forestier, se impun și acțiuni ample, intersectoriale, vizând amenajări teritoriale complexe pe spații ample, care să ia în considerare inclusiv anumite modificări privind folosința terenurilor în raport cu necesitățile unei dezvoltări durabile a zonelor rurale ale țării. Fără asemenea acțiuni, nu este posibilă amenajarea complexă a unor bazine hidrografice torențiale, nu pot fi ameliorate prin împădurire milioane de hectare de terenuri degradate care și-au pierdut total sau în mare parte capacitatea de producție, nu poate fi realizat corespunzător sistemul național de perdele forestiere de protecție a câmpului și nu pot fi stăvilit secetele frecvente și dezastroase.

Unele acțiuni de acest fel au fost inițiate și în trecut, dar din păcate au fost abandonate înainte de a fi puse în practică pe suprafețe cât de cât semnificative.

7.9. În scopul ameliorării rolului pădurii în protecția solului, în protecția apelor și în protecția împotriva factorilor climatici și industriali dăunători, trebuie întreprinse următoarele acțiuni:

- Îmbunătățirea continuă a criteriilor de zonare funcțională a pădurilor și creșterea, în raport cu necesitățile, a suprafeței arboretelor cu funcții speciale de protecție.
- Optimizarea, pe bază de cercetări științifice, a structurii pădurilor cu funcții speciale de protecție, în special în ceea ce privește compoziția, distribuția pe vârste și densitatea arboretelor.
- Acordarea de înlesniri și facilități proprietarilor de păduri cu funcții de protecție care nu pot beneficia sau care beneficiază doar parțial de capacitatea de producție a pădurilor respective.
- Intensificarea acțiunilor de corectare a torențiilor și de ameliorare prin împădurire a terenurilor degradate preluate în fondul forestier.
- Continuarea acțiunilor de înființare a perdelelor forestiere de protecție în zonele frecvent și puternic afectate de secetă și vânt și realizarea, pe etape, a sistemului național de perdele forestiere de protecție.
- Revederea zonării funcționale sub raportul factorilor industriali dăunători, ținând seama de modificarea capacității de producție a unor importante unități industriale și de apariția altor poluatori.
- Inițierea unor acțiuni intersectoriale de amenajare complexă, pe bazine hidrografice, a teritoriului în zonele de munte și de dealuri și pe unități teritorial-administrative în zona de câmpie, în vederea realizării unei eficiențe sporite în lupta împotriva inundațiilor, a torențializării cursurilor de apă, a degradării terenurilor și a secetelor excesive.
- Se va urmări ca schimbarea categoriei de folosință a terenurilor, impusă de amenajarea complexă prevăzute la punctul precedent, să se facă în condițiile legii și cu respectarea drepturilor de proprietate asupra terenurilor în cauză. Prin studiile de fundamentare referitoare la schimbarea categoriilor de folosință se vor face estimări privind stocarea de carbon posibil a fi realizată prin împădurirea de noi terenuri, precum și contribuțiile aduse pe această cale la evitarea/diminuarea efectului de seră, la sporirea surselor regenerabile de energie din zonele respective etc., în vederea antrenării de finanțări speciale, inclusiv pentru încurajarea/stimularea proprietarilor terenurilor respective.

8. FUNCȚIILE SOCIALE ALE ECOSISTEMELOR FORESTIERE ȘI ALTE ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ALE GESTIONĂRII PĂDURILOR

8.1. Acest capitol, pe lângă funcțiile sociale ale ecosistemelor forestiere, include : date referitoare la participarea sectorului forestier la Produsul Intern Brut (PIB), contribuția sectorului la asigurarea de locuri de muncă, conștientizarea populației în legătură cu importanța pădurilor pentru viața social-economică, aspecte privind relațiile intersectoriale cu implicații asupra pădurilor și a silviculturii.

8.2. Suprafața pădurilor cu funcții sociale, în special de recreere, este de circa 369 mii hectare, reprezentând 5,8% din suprafața totală a pădurilor. Dintre acestea sunt supuse regimului special de conservare (tip funcțional II), fiind excluse de la tăierile de produse principale, pădurile special amenajate în scop recreativ (păduri parc), pădurile situate în jurul monumentelor de cultură (mănăstiri, monumente arhiologice, istorice etc.), precum și cele situate de-a lungul căilor de comunicații de interes turistic sau cele care protejează obiective de interes special. În celelalte păduri de recreere, cum ar fi cele constituite ca zone verzi în jurul localităților, al stațiunilor balneoclimaterice, sanatoriilor (încadrate în tipul funcțional III) sunt admise recoltări de produse principale, dar numai cu restricții specifice pădurilor din grupa I funcțională.

8.3. Ca și în cazul celorlalte păduri din grupa I funcțională, o problemă specială se pune în legătură cu pădurile de recreere trecute, prin retrocedare, în proprietate privată. În cazul acestora se impun clarificări privind necesitatea unor subvenții de care ar trebui să beneficieze proprietarii respectivi.

8.4. Analiza participării silviculturii la PIB pune în evidență o diminuare importantă a acestei participări, de la 0.8% la nivelul anului 1980 la 0.4% în prezent. Privatizarea unor activități conexe din silvicultură și din domeniul exploatării și prelucrării lemnului , precum și reconstituirea dreptului de proprietate asupra unei mari părți din terenurile forestiere îngreunează evaluarea participării reale a întregului sector forestier la PIB, care în prezent este estimat la 4,7%. Majoritatea întreprinderilor mici și mijlocii nou create au înscris în autorizațiile de funcționare activități mixte, iar raportarea statistică a cifrei de afaceri nu se face cu reflectarea fidelă a ponderii activităților cu caracter forestier.

8.5. După anul 1990, personalul din silvicultură și exploatarea forestiere (inclusiv prelucrarea primară a lemnului) s-a redus semnificativ. În domeniul silviculturii, până în anul 1994 numărul angajaților a rămas practic constant, în jurul valorii de 35-36.000 salariați. După această dată, ca urmare a reorganizărilor impuse de creșterea eficienței economice a activității și de retrocedările de păduri către foștii proprietari sau urmașii acestora, s-au înregistrat reduceri succesive, în prezent personalul angajat fiind de circa 25.000 de salariați și aflându-se în continuă scădere. Nu există o evidență clară a personalului silvic angajat pentru gestionarea pădurilor private, retrocedate. O atenție deosebită în legătură cu redistribuirea personalului silvic se impune în perioada imediat următoare, ținând seama că R.N.P. va retroceda peste 40% din pădurile proprietate publică de stat pe care le administrează în prezent.

8.6. Sub raport social o problemă de importanță deosebită o reprezintă în etapa actuală sensibilizarea și educarea proprietarilor de păduri și a populației în legătură cu importanța pădurilor în viața social-economică a țării. Până în 1990, timp de peste 40 de

ani toate pădurile s-au aflat în proprietatea statului. În scurt timp, prin aplicarea Legii 247/2005, peste 60 % din fondul forestier național se va afla în proprietate privată, pădurile fiind retrocedate "in integrum" foștilor proprietari sau urmașilor acestora.

8.7. Continuarea procesului justificat de reconstituire a dreptului de proprietate asupra pădurilor are implicații legislative, instituționale și financiar- economice care necesită o analiză atentă. În caz contrar, acest proces ar putea avea consecințe negative majore asupra economiei naționale și asupra condițiilor de mediu. Din cauza unei insuficiente pregătiri, retrocedarea parțială de după 1991 a avut ca urmare defrișarea și degradarea unor suprafețe importante de păduri. Cauzele au fost multiple: lipsa unor reglementări adecvate privind pădurile private, sărăcia accentuată a unora dintre proprietari, lipsa capacității lor de a le păzi și apăra în mod eficient etc. Una din cauze a constituit-o însă, fără îndoială, lipsa cunoștințelor strict necesare în legătură cu importanța și rosturile pădurii. Se impune o modificare în sens pozitiv a atitudinii față de pădure și formarea treptată a unei conștiințe forestiere în rândul populației, în special în rândul proprietarilor de păduri, fiindcă în curând suprafața pădurilor retrocedate va fi de peste 3.800 mii hectare de pădure, respectiv de peste 60% din pădurile țării.

8.8. Relațiile silviculturii și ale sectorului forestier în ansamblul său cu alte sectoare ale economiei naționale sunt de importanță deosebită. Pădurea, cu multiplele funcții ecologice, economice și sociale pe care le îndeplinește, este un bun de interes național care interesează și condiționează diverse domenii de activitate, de la protecția mediului până la cele legate de valorificarea resurselor naturale. Îmbinarea armonioasă a unor asemenea preocupări, în aparență contradictorii, este de importanță maximă.

8.9. În legătură cu aspectele prezentate mai sus se impun următoarele acțiuni:

- Creșterea suprafeței pădurilor amenajate în scop recreativ, inclusiv prin sprijinirea proprietarilor/administratorilor de păduri cu fonduri din surse speciale (inclusiv SAPARD, Program Forestry) etc.
- Introducerea unor modalități eficiente de evidențiere a participării reale a sectorului forestier la PIB, pe principalele domenii de activitate: silvicultură, exploatarea și prelucrarea primară a lemnului, industria lemnului.
- Măsuri urgente de constituire a unităților silvice private sau de încheiere de contracte de administrare cu unitățile silvice existente, pentru pădurile care se retrocedază către foștii proprietari în perioada imediat următoare, în așa fel încât să se asigure, în continuare, ocuparea corespunzătoare a forței de muncă specializate din silvicultură.
- Organizarea unor campanii de sensibilizare/educare a populației cu ocazia acțiunilor de retrocedare a pădurilor din etapa imediat următoare, vizând : conștientizarea publicului larg în legătură cu importanța pădurii pentru mediu și viață; difuzarea către noii proprietari de păduri a cunoștințelor de bază despre pădure, despre legislația și administrația silvică, precum și despre necesitatea gestionării durabile a pădurilor pe care le dețin.
- Amenajarea și dotarea corespunzătoare a pădurilor destinate recreerii.

- Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural, prin intensificarea lucrărilor cu specific forestier și valorificarea întregii game de produse și servicii oferite de pădure.
- Întreprinderea unor acțiuni intersectoriale cu autoritățile publice centrale care răspund de mediu, agricultură, dezvoltare rurală, industrie etc. vizând elaborarea de studii complexe pentru evaluarea aportului celor peste două milioane de hectare de păduri ce urmează a se crea prin împădurirea terenurilor degradate, la combaterea efectului de seră, la fixarea carbonului din atmosferă, la acoperirea necesarului de energie din zonele rurale, la ameliorarea generală a condițiilor de mediu, precum și la sporirea, în perspectivă, a resurselor de lemn industrial necesar dezvoltării economiei naționale.

9. CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ DIN SILVICULTURĂ ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE PROFIL, PÂRGHII IMPORTANTE ALE PROMOVĂRII DURABILITĂȚII ÎN GESTIONAREA PĂDURILOR

9.1. Activitatea de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică în domeniul silviculturii se desfășoară preponderant în cadrul Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS). Administrativ, Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice este subordonat Regiei Naționale a Pădurilor, iar coordonarea, organizarea și îndrumarea activității de cercetare și inginerie tehnologică se exercită de către autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură. Îndrumarea metodologică științifică a activităților de cercetare și de dezvoltare tehnologică îi revine Academiei de Științe Agricole și Silvice (ASAS).

9.2. Activitatea de cercetare științifică se desfășoară în cadrul unor programe de cercetare multidisciplinare, naționale și internaționale, având obiective specifice domeniului forestier: ecologie forestieră, ecofiziologie forestieră, pedologie și stațiuni forestiere, genetică forestieră, management forestier, silvotehnică, geomatică forestieră, protecția pădurilor, biologia și managementul vânatului și a solmonidelor. Programele naționale de cercetare sunt finanțate de Ministerul Educației și Cercetării, care acoperă 20% din capacitatea de cercetare. Programele sectoriale de cercetare sunt finanțate de MAPDR și Regia Națională a Pădurilor- Romsilva și asigură 20%, respectiv 40% din capacitate. Programele internaționale reprezintă circa 10% din capacitate, iar din contractele cu alți beneficiari se asigură celelalte fonduri necesare cercetării științifice silvice.

9.3. Obiectivul strategic al cercetării științifice silvice îl constituie fundamentarea managementului durabil al pădurilor pe baza cunoașterii legilor de structurare și funcționare a ecosistemelor forestiere și a evaluării efectelor modificărilor globale care au loc la nivelul mediului natural, social și economic cu influență asupra pădurilor, în vederea conservării și ameliorării biodiversității și a potențialului productiv al acestora.

9.4. Problema restructurării cercetării științifice silvice este strâns legată de modificările ce se vor produce în etapa următoare în legătură cu structura proprietății în domeniul pădurilor. Este de așteptat ca Regia Națională a Pădurilor, care va pierde prin retrocedări peste 40 % din pădurile pe care le administrează în prezent, să-și reducă substanțial comenzile și sprijinul financiar acordat activității de cercetare științifică, fără ca acestea să fie preluate imediat și în aceeași măsură de către noii proprietari/administratori de păduri. Ca urmare a acestui fapt, este de prevăzut un nou recul important al cercetării științifice silvice, care, până la trecerea perioadei de criză, va trebui depășit de către institut prin restructurare sau printr-o redistribuire a capacității de lucru spre celelalte activități – amenajarea pădurilor, inventar forestier etc.

9.5. În învățământul superior forestier funcționează 6 facultăți: două la Brașov, una de silvicultură și exploatare forestiere și una de industrializarea lemnului, una la Suceava de silvicultură, una la Oradea de silvicultură și exploatare forestiere și una la Timișoara de silvicultură. Instruirea personalului silvic cu pregătire medie se realizează prin licee și școli profesionale și postliceale.

9.6. Obiectivele strategice ale învățământului superior silvic sunt: creșterea eficienței și competitivității procesului didactic și adaptarea ofertei educaționale la

cerințele pieței muncii, precum și asigurarea cadrului administrativ, material și logistic optim pentru desfășurarea activităților didactice și de cercetare-dezvoltare.

9.7. În ceea ce privește procesul de învățământ se constată o discrepanță mare între numărul de absolvenți și capacitatea de absorbție din sectorul forestier, precum și lipsa unei corelații între categoria unităților de învățământ și nivelul de pregătire cerut pentru absolvenții respectivi. Problemele sunt importante și se impune ca ele să facă obiectul unui studiu care să vizeze redimensionarea unităților de învățământ de specialitate de toate gradele, în vederea punerii de acord a cifrelor de școlarizare și ale particularităților de pregătire a viitorilor specialiști cu cerințele actuale și de perspectivă ale unităților din sector. De asemenea, se impune ca, sub raportul structurii sale, respectiv al diverselor forme și trepte specifice, învățământul forestier să fie compatibil cu învățământul european.

9.8. *Principalele acțiuni care trebuie întreprinse pentru adaptarea cercetării științifice silvice și învățământului de profil la cerințele gestionării durabile a pădurilor, în condițiile social-economice actuale și de perspectivă, sunt :*

- Perfecționarea cadrului instituțional și de reglementare (inclusiv privind sistemul de finanțare) a activităților de cercetare – dezvoltare și de învățământ din domeniul forestier și modernizarea infrastructurii acestora, în concordanță cu cerințele naționale și exigențele internaționale.
- Dezvoltarea cercetărilor în domenii prioritare de importanță națională și internațională : schimbări climatice, reconstrucție ecologică forestieră, ameliorarea stării de sănătate a pădurilor și dezvoltarea sistemului de gestionare durabilă a acestora, amenajarea complexă a bazinelor hidrografice torențiale, tehnologii ecologice de exploatare a lemnului, studiul lemnului, retehnologizarea industriilor de exploatare și prelucrare a lemnului etc.
- Întărirea capacității de cooperare și parteneriat pe plan intern și internațional.
 - Creșterea competitivității activităților de cercetare și dezvoltare tehnologică prin modernizarea suportului logistic și ridicarea nivelului de performanță profesională.
 - Promovarea de cercetări complexe interdisciplinare referitoare la cunoașterea ecosistemelor forestiere naturale, virgine și cvasivirgine, a legilor de structurare și funcționare ale acestora, precum și la conservarea diversității lor biologice.
 - Monitorizarea și evaluarea impactului schimbărilor globale socio-economice și de mediu asupra ecosistemelor forestiere.
 - Întărirea rolului și aportului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în asigurarea unei dezvoltări rurale susținute.
 - Intensificarea cercetărilor privind utilizarea eficientă a lemnului ca sursă regenerabilă de energie.

- Perfecționarea și dezvoltarea sistemului informațional al cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în silvicultură prin promovarea unui management eficient al informației și comunicării.
- Includerea rezultatelor cercetării științifice silvice în circuitul național și internațional al informației științifice și atragerea de surse de finanțare externe.
- Restructurarea și adaptarea planului de învățământ în sensul acordării unei ponderi corespunzătoare disciplinelor specifice economiei de piață, legislației forestiere și activității de instruire practică.
- Restructurarea curriculară și instituțională a învățământului în domeniul forestier și adaptarea lui la cerințele Uniunii Europene exprimate în Declarația de la Bologna a miniștrilor educației din țările Europei, precum și integrarea acestuia cu activitățile de cercetare-dezvoltare.
- Ameliorarea sistemului actual de recrutare și promovare a personalului didactic din învățământul forestier de toate gradele în sensul creșterii eficienței, exigenței și performanței profesionale.
- Instituționalizarea sistemului de pregătire profesională continuă în domeniul forestier și acordarea de grade profesionale pe aceeași bază.

10. URMĂRIREA APLICĂRII PROGRAMULUI FORESTIER NAȚIONAL

Urmărirea aplicării Programului forestier național se va face pe baza sistemului pan-european de criterii și indicatori de gestionare durabilă a pădurilor, adaptați la condițiile specifice pădurilor și silviculturii românești, potrivit rezoluției Conferinței Ministeriale pentru Protecția Pădurilor în Europa de la Viena (2003). În scopul unei urmăriri adecvate și eficiente, este necesară o revizuire a sistemului informațional din sectorul forestier, în așa fel încât acesta să răspundă pe deplin cerințelor și exigențelor impuse de indicatorii gestionării durabile a pădurilor. O primă acțiune întreprinsă în acest sens o constituie elaborarea în anul 2002 a unui sistem îmbunătățit de indicatori statistici pentru silvicultură și exploatarea forestiere. Acest sistem este compatibil cu sistemul utilizat în cadrul Uniunii Europene și, utilizat la definitivarea sistemului informațional din sectorul forestier, va contribui la urmărirea adecvată a realizării prevederilor Programului forestier național și, implicit, a modului de gestionare a pădurilor.

11. PARTICIPANȚII LA ELABORAREA PROGRAMULUI FORESTIER NAȚIONAL

Programul forestier național s-a elaborat printr-un larg proces participativ. Atât la lansarea acțiunii, cât și pe parcursul celor doi ani de elaborare a Programului, s-au organizat consfătuiri și mese rotunde la care au participat reprezentanți ai unor instituții guvernamentale, de învățământ și de cercetare, asociații patronale și profesionale, organizații neguvernamentale și sindicale etc. de profil, care și-au exprimat punctul de vedere în legătură cu conținutul programului și cu principalele orientări ale acestuia, făcând totodată propuneri în legătură cu acțiunile concrete ce trebuie întreprinse pentru asigurarea gestionării durabile a pădurilor țării. Lista participanților la întrunirile de lucru este prezentată în Anexa nr. 1.

De asemenea, au fost consultate forurile implicate sau interesate în gospodărirea rațională a pădurilor, solicitându-se materiale scrise în legătură cu diverse opinii, atitudini sau puncte de vedere exprimate. Elaborată într-o primă formă, lucrarea a fost difuzată tuturor participanților pentru comentarii și eventuale propuneri de îmbunătățire. Forma finală a Programului forestier național a fost înaintată spre avizare la autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură.

Anexa nr. 1**Lista participanților la întâlnirile cu tema Program forestier național**

Nr. crt.	Numele și prenumele	Instituția
1.	Viorel Marinescu	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
2.	Dănuț Iacob	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
3.	Maria Moise	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
4.	Adrian Popa	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
5.	Zaharescu Claudiu	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
6.	Liviu Filip	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
7.	Gheorghe Gheorghiuță	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
8.	Florea Trifoi	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
9.	Victor Giurgiu	Academia de Științe Agricole și Silvice
10.	Marcela Bârle	Ministerul Economiei și Comerțului-DGPI
11.	Ana Oțelea	Ministerul Economiei și Comerțului-DGPI
12.	Marian Drăgoi	Facultatea de Silvicultură Suceava
13.	Voichița Timiș	Facultatea de Protecția Mediului Oradea
14.	Lucian Sorin Dorog	Facultatea de Protecția Mediului Oradea
15.	Florin Rădulescu	Agenția Națională pentru Turism
16.	Gheorghe Laurian	Ministerul Mediului și Gospodării Apelor
17.	Iancu Feroiu	Asociația Proprietarilor de Păduri din România
18.	Ioan Dumuț	Asociația Administratorilor de Păduri din România
19.	Virgil Gălinescu	Regia Națională a Pădurilor-Romsilva
20.	Teodor Moraru	Asociația Forestierilor din România
21.	Jeno Ferko	Organizația neguvernamentală Grupul Verde Oradea
22.	George Man	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
23.	Dănuț Chira	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
24.	Carcea Filimon	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
25.	Marian Ianculescu	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
26.	Iovu-Adrian Biriș	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
27.	Marius Daniel Nițu	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
28.	Gheorghe Marin	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice